

РУСЛАНИ

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Входить у Львові що дня крім неділь і рукописів свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» при ул. Оссолинских ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцевя в Агенції Соколовского в насані Гавмана.

Рукописи звертає ся лише напередне застереженя.

Рекламациі неопечатані є вільні від порга. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсладчич» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 с. від стрічки.

Передплата

на «РУСЛАНА» вивосить:

з Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною всылкою 7 долларів, або 12 рублів; з всылкою двічі в тижні 5½ доллара, або 10 рублів; з всылкою що суботи 4½ доллара, або 9 рублів. Поодинокє число по 10 с.

Розв'язка угорського пересиленья.

(X) В суботу відбула ся перша після літнього відпочинку рада угорського міністерства, щоби застановити ся над політичним положенням і способами подаваними в останних часах що до розв'язки угорського пересиленья.

Положенє в Угорщині є вельми запутане і трудне. Загально майже всі переконані о тім, що одинокий вихід з сего положення подає виборча реформа, одначе на виконанє сеї ідеї задивляють ся там в політичних кругах так різно і висуввають в сій справі такі різні услівя, що не легко осягнути на тій основі якусь порозумінє. Політичні перепони в дорозі до розв'язки угорського пересиленья дадуть ся усунути лише поволі.

Першою такою перепонною є банкове питанє. В сій справі треба наклонити соймову більшість, щоби передовсім згодилась на переведенє виборчої реформи. Тимчасом банкова група в соймі обстає при домаганю, щоби до 1 січня 1911. утворено самостійний банк, а хоч она годить ся на те, щоби наперед приступлено до виборчої реформи, то робить се зависимим від условій, щоби задалегідь все приготовлено до здійсненя самостійного банку в означенім речивці. Тимчасом справа самостійного банку навіть задля технічних трудностей не далаб ся полагодити в так скорім часі, навіть колиб не стояли їй в дорозі ніякі політичні перепони. В тій справі мають ще важне слово також акціонери, а продовженю привілею до 1917 р. супротивлять ся знов независимці.

Другою трудностю розв'язки пересиленья є склад будучого кабінету.

Банкова група заявляє, що она готова дати перше місце виборчій реформі з услівєм, що самим независимцям буде повірено утворити кабінет. Тимчасом відомо, що Корона сему супротивляє ся, щоби кабінет був зложений із самих независимців. Корона домагає ся, щоби що найменше міністерска президія, міністерство внутр. справ і скарбу були в руках прихильників угоди з 1867 р. Міністерства скарбу зреклись ся независимці найлекше, але президию міністерства застерігають независимці в проп'ятнім письмі Кошута поданім монарсі для себе. Але Корона відказала сему домаганю і можна сумнівати ся, чи змінить своє становище з сій справи. Так само в сумніві що до міністерства внутрішних справ.

Третя трудність представляє виборча реформа. Гр. Андраші хоче її перевести лише на основі плюральности, а президент посольської палати Юст, обстає за загальним правом виборчим. Колиб не переведено реформи на сій основі, грозить Юст опозицією, а колиб вдоволено домаганю Юста, перейшов би в опозицію гр. Андраші. Тимто думають про компроміс, який не легко досягнути. Думали зменшити число виборців, але в таким случаю вибори не були би загальні, а Корона обстає за тим, щоби право виборче обняли найширші верстви народні, як се подав свого часу Кріштофі в своїм начерку. Наяти отже вихід в сій справі також не легко.

Четверта трудність є в тім, що в осені сойм має ухвалити покритє видатків сноводованих прилучкою Босни і Герцоговини і деякі інші спільні потреби. Огі домаганя будуть тяжкою пробою для нової соймової більшости а правительство не зустрине ся в політичних таборах з великою прихильністю, бо всі сторонництва бу-

ли би приневолені робити уступки із шкодою для своїх переконань. Такий настрой не дуже заохочує обвиняти керму правительства.

З тих усіх трудностей був би може найлекший вихід, колиб Юст із своїми товаришами виступив з більшости, до чого може дійде. Але сему старають ся запобігти, бо на слухай колиб Мадари не одержали ніяких уступок, а мали поносити при тім значні жертви, то кожда опозиция мала би дуже добре оружє в руках. Тимто намагають ся там довести до розв'язки пересиленья з Юстом, а се спиняє силу політичних керманичів.

Сими трудностями занимала ся суботнішня рада міністрів в Будапешті, застановляла ся над способами розв'язки внутрішнього пересиленья, а крім того також і справами спільними монархії. Дня 28. с. м. збирає ся угорський сойм а кабінет Векерлього має внести свою відставку. Чи до того часу поведе ся усунути труднощі пересиленья і осягнути угоду Корони на розв'язку і більшости соймовою, годі предвидіти.

Виходу із сего положення глядять знов в новій провізорії. Мало би бути утворене тимчасове правительство для переведеня виборчої реформи і довершеня угоди заключеної з Короною в цвітні 1906 р. а доперва колиб сей спосіб не довів до розв'язки пересиленья, подумало би про інші. Сими днями мав Векерле бути у монарха на послуханю, щоби адати звіт про сучасне положенє і способи розв'язки угорського пересиленья.

Після суботнішньої наради зібрала ся рада міністрів в друге в понеділок. Се є доказом, що міністри не дійшли до ніяких постанов в суботу, однакож міродатні чинники не тратять надії, що найдуть

Генега поетичних творів

Маркіяна Шашкевича.

Студія

Кирила Студинського.

(Конець).

В творах обох поетів виступають образи давніше могучих Славян над Лабою, Балтом, Дунаєм з пишними містами, богатыми святинями. Славянська мова і пісня розносили ся широко і далеко. В Шашкевича читаємо:

Слави дочка величава
На сьвіт цілий сіяла,
Піснь Люмира, піснь Бояна
Голоснійше їй гула...

а Коляр співав:

Spanila w zelených hájech péla písne
[Slavenka...]

Однак нині все те замовкло. Душу Маркіяна переймає тяжкий сум:

Щастє, гаразд з під могви,
Гомоном лиц залітат,
Як Славяни колись жили,
Журна думка лиш згадат.

Коляр співав:

Na pravo šife hledím, na levo zrak by
[šife, otáčím,

Než me darmo oko w Slavii Slavu hleda.

В обох поетів виступають Славяни, яко одна сім'я. Струна панславизму, в яку так сильно ударив Коляр, найшла давнійкий відгомін в творчості молодого поета, голосно промовила до його серця.

З порівняня бачимо, що багато гадок, які підпис Коляр, стрічаємо в „Згадці“ Шашкевича. Однак найдемо також поміж обома творами рижницю.

Коляр сумує над долею Славян, однак вже в „Присіви“ уступає сей смуток місця надії: Поет кличе:

Ne z mutného oka, z ruky pilne nádeje kví-
[tne...]

Čas vše mění, i easy k rytězství on vede pravdu,
Co sto věků bludných hodlálo, zvertne doba...¹⁾

Коляр звиває в своїх сонетах Славян, щоби жили поміж собою в згоді:

Učiňte tu radost' milé matce
Rusi, Serbi, Češi, Poláci,
Zíte svorně, jako jedno stadce...²⁾

Коляр кінчить свій твір заохотою, зверненю до Славян, щоби остали вірними Славянству, громовим окликом:

Huďte Tatry hlas ten k Horám černým,
Huďte Krakonoše k Uralům
Pekle zrádcům, nebo Slavům věrným!...³⁾

В Шашкевича не чуємо гомову сеї величної струни. Не достає в него сих сьмілих накликувань до згоди і праці. Смукток, який бачимо в початку твору, пронизує його до самого кінця.

Поет здобуває ся ледви на стільки сили, що гадкою:

„В побратимий летить край,
Побратимі де суть люди,
Попа Волгу за Дунай...“

Причину сего смутку найдемо не лише в рижниці вдачі обох поетів, але також в положеню галицької Руси. Зневіра, застій духового життя, трудности, з якими доводило ся молодому поетови зводити боротьбу, мале число робітників на полі відродженя серед Русинів, тай в загалі неміч сучасної поетови галицької Руси не настроили весело пісні Маркіяна. В сім бачив би я свого рода реалізм. Поет не ставить великих надій, не лине у сьвіт мрій, не висказує більше донад те, на що дозволяло йому положенє руської справи. Безсильність галицької Руси не обіцювала великої помочи для Славян в їх відродженю, тому нема в пісні Маркіяна сих горячих покликів, що могли вийти тоді хіба від одиниць, але ніколи від цілого народа, або хотьби лише від більшої його части.

Кипячка, в серпні 1909. р.

¹⁾ „Slawy dcere“ k. 2.

²⁾ Там же Сонет 259.

³⁾ Там же Сонет 615.

ся способи розвязки переселення, але крім одної надії нема ніякої певности.

Кошут в той думки, щоби удержати далше коаліцію, котра би мала державну керму в своїх руках. Були також вісти, що гр. Андраші подав ся о відставку, а се вказувало би, що він не хоче згодити ся на виборчу реформу в напрямі загального і рівного права виборчого.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Соймова канцелярія розіслала в неділю послам запрошення на I. засіданя галицького сойму, яке відбуде ся в четвер 16. с. м. о год. 11. перед полуднем. Вчора розпочала ся висилка дневного порядку сего засіданя. Богато послів особисто зголошує ся по дневний порядок а одним з перших був п. Олесницький.

Дневний порядок першого засіданя (37. засіданя I. сесії IX. періоду галицького сойму), яке відбуде ся дня 16. сего місяця заключає 57 звітів краєвого Виділу, реферованих послами: Онішкевичем, Пілятом, Домбским, Бервадзіковским і Кивелюком. Яко першу точку поставлено звіт Виділу з урядових чинностей від 1. цвітня 1908 до 1. липня 1909; 13 і 14 точку дневного порядку обіймає звіт з краєвого бюджету на 1910 р. і замкненя рахунків краєвого фонду за 1908 р.; рентові оселі, патронат щадничих спілок і краєвий банк вивіщують 30, 31 і 32 точку; звітами в дорогових, залізничних, санітарних і адміністраційних справах кінчать ся дневний порядок.

Передвчера відбув ся в Солотвині зїзд членів верховної ради і послів польского сторонництва людовців при участі делегатів з різних сторін краю. По рефератах презеса Стапінського і по розправі над положенем в колі і парламентарі ухвалено послам сторонництва признане і глибоке довіре як цілому парламентарному клубови, так і голові сторонництва. Ухвалено не скликувати тепер конгресу польского людового сторонництва, позаяк тактика і діяльність клубу людовців в державній раді згоджує ся в повні з поглядами верховної ради.

Відтак поручила рада соймовим послам робити стараня, щоби перед усіма справами поставлено справу виборчої реформи до сойму, який, вибраний на основі почвірного права голосованя, заняв би ся переведенем громадської реформи, вдоволяючи домаганя народа. Крім того рішено поборювати правительственный начерк неподільности ґрунту. Що до руского патаня, то сторонництво людовців бачить необхідну потребу такої розвязки руского патаня, яка би дала рускому населеню Галичини конечні до II культурального розвитку уладженя і повну контролю краєвої політики представництвом в соймі, відповідно до его культуральних сил і національної свідомости а справедливу участь в краєвій управі.

„Narodni Listy“ звіщають з Відня, що рада міністрів мала нараджувати ся на вчерашнім засіданю над бюджетовою провізорією на перший піврік 1910 р. Після інформації сего дневника, всякі чутки про перетворенє кабінету безосновні. Кабінет бар. Бінерта представить ся державній раді в теперішнім складі а від ходу нарад буде залежати зміна в кабінеті.

Заграниця.

Мимо неустанних заперечень удержує ся уперто поголоска, що опікунчі держави мають зробити намісником Крети князя Тік, свояка англійского короля Едварда. Супроти сеї вісти заховує Порта доси мовчанку. Після донесень в Царгороду не є ся кандидатура англійского князя милою для Порти, яка бажає собі взагалі іменованя турецкого генерального губернатора. Між тим Греція не є ще зовсім певна, чи Туреччина таки її не нападе, мимо сего, що позірно дещо успокоїло ся в політичній положеню. Після вістий з Атин звернуло грецке правительство увагу опікунчих держав на все ще значне громаджене війск на тесалійській границі. Itihah

доносить знов, що Греція звернула ся до Туреччини з просьбою о приязне становище в разі, колиб в Греції вибухли внутрішні заворушення.

Увага Туреччини, крім справи Дарданелів, звернена ще на церковні відносини народностей отоманської держави, які можуть в часом стати предметом заграничної політики. Грецькі дневники доносять, що вселенський патріархат задумує переселити ся до Петербурга, Одеси або Москви в разі несповнення его домагань. В сей спосіб православна Церква підпалаб зовсім під російські державні впливи. Можна догадувати, що ходить тут лише о пострах для отоманського правительства, то ніхто більше не втратив би через выдачу православія на ласку панславізму, як самі Греки.

Молодотурецкий комітет бачить, що усуває ся ему ґрунт зїзд ніч, тож взяв ся тепер пильно до роботи. Один з найстарших і найважніших членів молодотурецкого комітету так зобразив теперішнє положенє в розмові з дописувателем „Reichspost“: Турецке правительство вірить в справедливість держав і тому згодить ся на автономію Крети, коли розвязанє кретійского патаня не принесе шкоди народній честі Туреччини. Очевидно мусять бути признана її суверенна зверхність над сим островом. Найвідповіднійшою булаб проте така автономія, яку має остров Самос. Чи через те змінилиб ся відносини між Грецією а Туреччиною, се инше патанє. Греція не має ніяких прав до Крети і Туреччина все буде стояла на тім становищі, що не допустить Грецію до вмішуваня в кретійську справу, хоч би не знати кілько майна і крови мала на се посвятити. Лише тоді може прийти до порозуміня, коли Греція покине свої заміри що до Крети. Коли устане грецка агітація в турецьких віллетях, тоді наступить зближенє між обома державами.

Туреччина бажає горячо перевести внутрішні реформи і в тій цілі не хоче вдавати ся в війну, але колиб її змушено до сего, тоді не буде надумувати ся. Що до бойкоту, то він ще не устав, а то тому, що кретійска справа ще не полагоджена остаточно. В останніх часах положенє поправило ся, отже се може вплинути на скорє покінченє бойкоту. Грецке населенє Туреччини все ще переходує у себе оружє і амуніцію, тож доки оно сего не заперестанє, доси правительству буде тяжко привернути лад. Також відносини до патріархату мусять бути управильнені. Правительство мусить набрати пересвідченя, що его грецькі піддані є дійсно вірні і лояльні.

В сій заяві бачимо докладно виложене становище молодотурків, а події стверджують правдивість сих слів. Турецке правительство вельми остро виступає проти грецької пропаганди. Ув'язнені свого часу секретарі грецьких консулятів в Монастири, Мерендіті і Куссі будуть поставлені перед спеціальний суд, про що повідомлено грецке правительство.

Подорож до північного бігуна.

Велику цікавість в цілім світі викликав спір між доктором Куком, котрий відкрив північний бігун, а Пірім, его давним товаришом, котрий собі присвоєє се відкритє. Ми вже подали дещо про подорож д-ра Кука а тепер бажамо доповнити его власним описом.

Найбільш докладні вісти подає європейске виданє „New-York Herald-a“, де напечаєво перший ширший опис виправи, поданий дописувателем сеї часописи самим доктором Куком. З огляду на надзвичайний інтерес сего хоч і коротенького опису, подаємо его тут, в перекладі, без усяких скорочень.

„Корабель „Hans Egede“ Лервік (Шотландія) Via Льондон, Серєда.

Після довгої боротьби з голодом та холодом нам наостанку пощастило ся досягти північного бігуна. По дорозі ми розслідили нові країни заселені жавими ествами природи, визначили границі розпростореня на північ великого звіря, які далеко розсунуть ескімосий обрій і напо-

внять одушевленем мисливця-спортсмена. Відкрито сторону, в якій спочивають найдалше на північ висунені виступи землі; грохкутник 30.000 квадратних англ. миль завбільшки, був викраєний з невідомої доси території.

Виправа рушила з палуби фрегати, що прибула ще за літа в північні моря. Яхт Брадлей досяг границь плавби в Сміте Саунді пізно в серпні 1907. р. Тут ми дочекали ся сприяючих обставин, щоби зважитись на мандрівку до бігуна. Джон Р. Брадлей ласкаво згодив ся доставити з яхту харчів на перший час. Моє власне обезпеченє на випадок яких несподіваних пригод добре служило нашій подорожі.

Обставини сприяли нам Багато Ескімосів зібрало ся на березі Гренляндії коло Анугока, щоби розпочати свої звичайні зимові лови на медведів. Там громаджено величезні запаси мяса і коло табору вешталась сила здорових собак. Обставини були дуже щасливі, бо ми дістали спрможність знайти добрий матеріал на обезпеченє нашої виправи, досвідну поміч, добру рухливу силу і все, що було потрібно, зручно урядженє всього на яких 700 англ. миль від північного осередку.

Ми збудували хату і робітню з ящиків, в яких раніше набрано припасів, і за добродушною участю сего найдалше на північ поселеного племені в 350 душ, розвязаво багато важних патань нашої справи.

Ще не скінчила ся довга зимова ніч, а ми вже були готові рушити далі. Було рішено йти зовсім новою дорогою через землю Грінеля і далі на північ повздвож західного єї берега аж до Північного Океану.

Незабаром, як скінчила ся полярна ніч, почала ся наша кампанія. Кілька реєвідочних партій післано до американських берегів, щоб розслідити дорогу і знайти місця, багаті на звір'ята. Їх місяє була не зовсім успішною, бо страшні бурі захмарили січневий полуденє.

На сході сонця 1908 року (19. лютого) головна виправа рушила до бігуна. Одинайцять мужчин і 103 собаки, тягучи одинайцять з верхом навантажених саній, покинули Гренляндийскій беріг і посунули на захід через неспокойні леди Сміте Саунда. Морок довгої ночі переривав ся що дня лиш кількома годинами світла. Зимова стужа почувала ся як найгірше, коли ми перерізували високий Ельсмір Саунд і спускали ся далі по збочч; зверненій до Тихого Океану. Температура упала до 83° Фаренг. Кілька собак замерзло, а люди дуже страждали від холоду, але ми хутко знайшли сліди звіря і по них без великих перешкод провадили свою дорогу через Хансен Саунд до Ланде-Енду.

Підчас сеї дороги забито 101 міжмових биків, сімох медведів та 335 заяців. Ми вийшли на Північний Океан з південної точки Гейберґ Апланду 18-го марця. Шість Ескімосів повернули звідси назад з чотирма чоловіками з нашої компанії і 46 собаками, забираючи з собою припасу на 80 день.

Перехід через крижані простори, що окружають самий бігун, почав ся через три дні пізнійше. Два Ескімоси, що становили останню підмогою партію, повернули звідси назад і наші дальші змаганя були „переживанем найбільш приладженого“. Ті та Ейвельш, два найкрасні чоловіки, двацять шість собак були обібрані провадити справу до кінця. Перед нами була невідома дорога 460 англ. миль завдошки, яна мала привести нас до нашої мети.

Перші дні дали спрможність зробити добрий поступ наперед і підбадьорили нас успіхом. Ми легко і без усякої перепони перейшли великий хребет, що відділяв нас від осередних ледняків. Низка температура і безперестанний вітер робили житє мукою, але ми почували від часу до часу певну фізичну пільгу, тулячись від холоду в наших свігових норах, харчуючись сушеним мясом та салом і пючи горячий чай.

Далі, впродовж кількох днів після того, як ми згубили з наших очей контури раніше відомої землі, захмарене небо не давало можливости визначити нашого становища. 30-го марця очевидент трохи прояснив ся від своєї димчастої рухливої заволоки і в західнім напрямі відкрито нову землю.

Розсліди вияснили нам, що ми перебували під 84°47' ширини і 36°36' довжини. Нагальна

потреба швидкого поступу в нашій попередній напрямі, щоби досягнути головної мети, не дозволила нам збочити з нашої путі і зробити досліди берега.

Тут ми бачили останні сліди твердої землі. Ми йшли безупинно далі через одностайні простори рухомого моря криги. Ми тепер були поза межами усякого життя — не було ні одного сліду медведя, ні одної ознаки тюленя.

Навіть мікроскопічні вства глибини, і тих не було під нами.

Страшний вплив рухомої пустині холоду зробив ся наостанку майже невиносимим. Поверхня крижаного поля ставала рівнішою та рівнішою. Погода поліпшала ся, але вимітаючий усяке жите легенький вітер не перестав наганяти на нас страшної розпуки. Одначе почуття обов'язку підтримувало наш настрій, тим часом як немилосерний холод приневодив нас розвивати велику енергію. Отак день-у-день наші втомлені ноги пересували ся через великі простори крижаного простору.

Випадки і подробиці подорожі записувано в дневник, але пригоди швидко забували ся під духовим напруженням слідуемого дня. Ніч 7-го цвітня визначала ся гоїданям сонця у північ над північною кригою.

Снеги і заверюхи трапляли ся тепер того самого дня, але подвійні дні соняшного сяйва поселяли ентузіазм в наші тремтлячі вства.

Досліди, зроблені 8-го цвітня, показали, що наш табор стоїть під 86°36' ширини і 94°2' довготи. Не дивлючись на те, що нам здавало ся, ніби ми робили останніми днями добрі переходи, ми за 9 день поступили наперед трошки більше як на 100 миль.

Багато нашої енергії потрачено на те, щоби минути крижані хребти і високі крижані обшири дуже старого походження. Крім того в східнім напрямі рухалась і крига — і се теж турбувало нас до певної міри.

Хоча ми і не переставали що дня робити по п'ятнадцять миль, проте великі переходи, які робили раніше і довжина нашої попередньої подорожі, не дозволяли нам посувати ся вперед з тою самою справністю, з якою ми подорожували зпочатку.

Від нас було тепер яких 200 миль до бігуна. Вагу на санях зменшено. Одна собака за другою понала в желудок своїх голодних товаришів, поки наш табунець не був значно зменшений, але людей і собак було доволі, щоби допровадити свою дорогу до самого серця таємничої країни, яку ми постановили відкрити.

За 86-им рівнобіжником крижані площі стали ширшими, тяжшими, зморщили — рідшими і не такими великими, з дуже невеликою кількістю або й зовсім без молданої криги, яка звичайно в сих країнах станить перепони всякому дальшому поступови виправ. Між 87 та 88 рівнобіжниками ми були не мало здивовані.

(Конець буде).

Просимо відхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Мамаята муч.; римо-кат.: Нвокодема. — В четвер руско-кат.: Антима свщм.; римо-кат.: Корнелія мучен.

— **Обов'язкову науку рускої мови** завела кр. Рада шкільна в П. польській гімназії в Станиславові. Сего року буде се заряджене обов'язувати лише в I. класі. Учити буде о. Яків Каміньський.

— **За рускі залізничні білети** розпочала борбу академічна молодіж Ідучи залізницями. Полягає в тім, що подорожний не доставши на жадане при касі руского білету виписує се в книгу жалоб і всідає до поїзду без білету. Коли приходять зложити післяплату, подорожний жадає виставлення посвідки в рускій мові; такої посвідки йому не видають, він отже не хоче заплатити а на найближшій стації викидають его сядоміць з поїзду і сивають протокол або ще арештують. Можуть при тім бути ще й інші комбінації, прим. коли такий подорожний, знавши вже власти залізничні, всідає без білету до поїзду, его викидають з вагона таки на тій самій стації, поїзд спізнає ся і т. д. Таких і їм подібних випадків було в останніх днях кількадесять, а

книги жалоб на стаціях східної Галичини заповнюють ся рускими жалобами на брак руских білетів залізничних. Борба се нерівна, бо проти одного упертого подорожного на візване урядника залізничного стає ціла ватага пакерів і брутально витягають его з вагона, а при тім як дикуни не жалують штурханців і кулаків. З польскої преси одинокий львівський Przegląd нотуючи такі випадки, зазначає, що Русинам належать ся рускі білети на залізницях.

— **Як гинь наша старовина?** Дуже цікаві вісти подає "Рада" про укр. старовину:

"Колишнє Дике поле, а тепер Брацлавщина, Немирівщина — місце великих січ між козаками та Поляками, майже зовсім не розслідуване з археологічного боку. Скрізь по обидва боки великого шляху, обсаженого іде за Катерини з обох боків липами, на протязі від границі Київщини до Кам'янця, стоять та сумують могили козачі. Деякі поорані, розриті, на деяких пасовиска для овець, решта — вже звичайні горби і ніхто на них не звертає уваги. А при дотепному досліді ці могили багато моглиб розказати і дати цінного вкладу в історію України. Про се свідчать дуже часті принагідні знахідки, підчас оранки ланів, старинної зброї, старинних грошей та інших цінних для науки річей. До останнього часу Поділе дуже мало розслідуване з археологічного боку справжніми археологами. А літа йдуть. Часом і недбалостю користують ся всякі недоучки аматори, що варварским способом грабують цінну старовину, розвозять, розносять її по всяких закутках, розпродують по чужоземних музеях. Теж саме і з нашими старими церквами з їх чудовою мистецкою старинною іконописю. Все те нищить ся, торощать ся, пан отцями нової формації, що вже й віднідали „істинно-русского лона“, а решту дорогого скарбу доїдуть щурі на нових звиницях. Мимоволі згадаш старих наших батюшок, що з щирою любовю стерегли рідну старовину. Повмирили они сердешні і з ними вмирає старовина. А жаль, жаль. За останні два роки по Україні почались археологічні розкопки. Центром їх являє ся Київ та его околиці. Чогось вся справа попала в руки петербурского археологічного товариства. І, звичайно, всі, а принайменше більшість здобутків сих розкопок на Україні піде по музеях Петербурга і Москви. А на Україні, котра переховувала в своїх нетрах десятки віків сю старовину, лишають ся тільки порожні ями. От і біля Немирова почато справжній науковій розкопці, так званого немировського городища. Розкопки почались під орудою відомого в Києві археолога Д. В. Мілєва на кошт властительки Немирова і сего городища княгині Марії Щербатової. Поки що вже знайдено багато цікавих річей. Розкопки будуть тягтись до зими і звичайно, дадуть ще багато цікавого. І от тепер стає питанє, кому сей скарб дістане ся? Є чутка, що княгиня хоче его відіслати в петербурзький музей. І се не дивно. І она, і добродій Мілєв — Росіяни, они хотять збільшити російській музей, та й ніхто до них не звертає ся з пропозицією покласти національний скарб хоч би в київський музей, де, як не як, ся старовина лишилась би на Україні. Про се варт би подбати. І взагалі пора вже Українцям підняти голос проти такого заявця. Бо вже от кілька років всякі столичні археологи вивозять і вивозять з України силу старовини, а ми тільки тішимося, що от скільки наших діди надбали добра для загальної користі. Пора, пора й про себе подбати. (Справді був би сором, якби Українці дали так вивозити свою старовину. Ред. Русл.).

— **Огні.** З під Грималова пишуть нам: Заледви два тижні минуло, як в Зелений к. Грималова згоріло 14 селянських господарств, а вже ввчера т. в. 12. вересня о 1/2 8 год. вечером вибух знова огонь на фільварку гр. Пінійського. В одній хвилі обняв огонь всі забудованя господарські і стайні, крім помешканя. Все пішло з димом. В стайнях згоріло около 50 штук худоби і величезне число безрог. Крім сего згоріло 4 стирти конюшини, соломц, оршани і всі знаряди господарські і машини. Ратунок мимо нічної тишини, був неможливий. Шкода величезна, е ще не обчислена, в цілості обезпечена. Огонь — після гадки посесора п. Держановского — підложив з мести відправлений формаль, російський десертир. — Нині о 10. годині рано занялась в середмістю коли церкви в Грималові стодола одного господаря і згоріла до тла. На щасте не було вітру, тому удалось не допустити огню на сусідні господарства. В хвилі, коли се пишущ, повстав огонь на передмістю Грималова, званім „Підлісе“ і сей час 5 забудовань господарських стануло в полоніми. Огонь в однім і другім случаю підложений. Вивовняк правдоподібно належить до спілки арештованого недавно 17-літнього хлопця Немца, котрий підпалив фільварок гр. Пінійського в Грималові. — *Сенько-Сеньчишко.*

— **З Володимира на Волині** доносять: Не вважаючи на те, що город наш дуже вже старий і має багато матеріалу для археологічних дослідів, якіб дали цінні висліді що до освітлени велико-княжого періода IX та X віків, наші до-

свідчені люди зовсім не звертають увагу на се і досить недбало відносять ся навіть і до тих річей, що уявляють з себе пам'ятники старинні. В останні часи при будівлі деяких будинків пощастило натрафити не на одну з таких цікавих річей. Напримір тижнів зо 2 тому трафіло ся таке: По Казначейській улиці проти гостиниці Бубеса після дощу коняка одного селянина, що мимо, параз провалилась в глибоку яму. Коли її витягли та розглянули ту яму, то побачили, що під улицею ідуть якісь галерії, з паростами в боки. Робітник, що спускав ся тудя, каже, ніби в деяких місцях він бачив зачинені двері вкриті іржею. Галерії заввишки 1 саж. і більш. Шкода, що нема нікого, хтоб пройшов по них, бо люди боять ся задуситись в середині, як задусив ся років тому десять літ один арештант. Він засипав такий самий обвал на майдані проти монастиря. Арештант спустивсь з верхньої галерії ще низше, в другу під нею, та й задусив ся. На сім місці обвала тепер зроблено сквер. Перед 6 роками теж на розі Казначейскої та Лудкої в обвал, де бачили теж довгі муровані галерії в 1 і 1/2 цеглинні двері з залізними замками; але куди вели ці двері, так і не довідали ся, бо управські діячі, подивившись та побалакавши на сю тему, веліли засипати обвал. Один добродій Штерня скористував ся одним з обвалів та зробив склеп в галерії, куди з его дома є хідник. Як кажуть старі люди, ці галерії йдуть від якогось замка княжого та кріпости (тепер там тюрма та поліцейська управа) аж до мужскита, а з другого боку понад річку Лугою до жіночого монастиря, де і тепер є багато підвалів з довгими ходами, трунами та людскими кістяками. Того року викопали кам'яну домовину, що можна бачити по дорозі з города на зал. стацію, викопали її, коли прокладали дорогу до нового двірця. Кажуть, на сім місці була могила в 1/2 саж. висоти. Тут зробили виїмку землі і зрізали могилу до основи, була тут домовина 1 саж. завдовжки і 20 верш. ширини, зроблена із вапнового каміня (плита). Верхня плита віко — надломлена. Через щілину можна бачити кістки, шаблі і стріли. Все се позабирали, кому що сподобалось, в 1907 р., коли тут працювали. А гробниця й досі стоїть на майдані. Ще був тут цікавий факт. Підрядчик Бубес кілька разів тому робив ремонт в будинку при монастиря і описує таке: Між внутрішнім муром та виходом на луг натрафилі на велику та глибоку просторинь, в яку кидали великі каміня, кілька грубих дощок, але зовсім не було чути, як они гупали, падаючи на дно. Навіть робили таку пробу: спускали мотузку в 18 саж. завдовжки, але до два не досягали. Невже не варт зробити тут відповідні досліди?

— **Ріжні вісти.** З Копенгага доносять, що старенький Бернштерне Бернзон дізнав знова пораженя, але якось оминув смерти. — В Геннемарк утворило ся товариство під покровом нім. дісара Вільгельма, яке приготує виправу балюном до північного бігуна. — В Берліні померла при вириваню зуба 16-літня дівчина Ляри приспана етильом. — В Альпах коло Юнгфрав замерзли два туристи, др. Вінкельман і Гаженбіхль.

— **Поетичний кутик.**

Ренегатам.

Ідїть ренегати... я край свій кохаю,
Мене не купити за дзвін золотих...
Я син України, син рідного краю
І край мій для мене — сьвяте сьвятих!

Я, може загину у тяжкій недолі
І ляжу в могилу один в чужині —
В нащадок вам кину всі муки, всі болі,
Не вами натхненні, пісні голосні.

Про ваш вони вічно бронтимуть сором,
Живим вони стануть над вами докором
І краятя серце вам будуть вони,

Так, вам — малодушні каліки убогі,
Оманою золота збиті з дороги,
Вам рідного краю — не рідні сини.

М. Вдовиченко.

Оповідки.

— **Відділ Тов-а „Сільський Господар“** в Перемишлі устроє окремих поїздом прогульку на рілничу виставу в Стрию. Вїзд з Перемишля в середу дня 22. вересня о 6. год. рано, поворот зі Стрия о 7. год. вечер. Кошт дороги і вступу на виставу 5 К від особи. З олошеня і гроші приймає п. Е. Любович, урядник „Віри“ в Перемишлі в канцелярії „Віри“ до неділі дня 19. вересня 1909 р. До прогульки перемискої можуть прилучити ся також прогульки з західних повітів Галичини, тільки звольте в час порозуміти ся з перемискими організаторами. — *Др. Т. Корном,* за організацію повітову. *Д. Корнелі,* за „Сільського Господаря“.

— **Гумористичний вечір** уряджує львівський „Сокол“ у своїй салі в суботу перед вїздом до Стрия при ласкавій співучасті п. Н. Войтовича, драматичного артиста, звісного гумориста із своїх виступів на провінції. Програма: Старий кавалер, сатира. — Перший раб, гумор. мовольою по смерти жени. — Хто що любить, комічний

хлоп з Жабного. — Типи театральні, комедія в 4 змінах, гра мімічна: а) старий кавалер на балю, б) школяр перший раз на драмі, в) школяр перший раз на комедії, г) уличник на галерії. — Добрий сусід, сатира. — Ціни місць: крісла по 1 К, 1.50 і 2 К. Вступ на салю по 40 і 50 с. Початок точно о 7. год. вечер, кінець о 9.30.

— На прогулку до Стрия вибирає ся зі Львова дня 19. с. м. багато людей. До нині розкуплено по верх 700 білетів. Між тим є около 300 селян з львівського повіта і з околиць Красного. З огляду на дальші замовлення карт їзди окремим поїздом до Стрия продовжує ся речинець зголошування до п'ятниці включно. Замовлені білети можна буде відобрати у скарбника прогульки (з жовтою опояскою на лівім рамени) при всіданю до поїзду. Зголошена належить вислати на адресу: „Сокол“ у Львові, ул. Руска 20. При сій нагоді замічаємо, що если би хто всів до того поїзду без білету і перед тим не зголосив післяплати (Nachzahlung), то платити потрібну ціну їзди яко такий, що їде без білету. Прогульковці зі Львова буде обовязувати регулямін, який одержать перед виїздом з гол. двірця. — Прогульковий комітет „Сокола“ у Львові.

— „Станіславський Сокол“ подає до зідома, що окремий поїзд до Стрия на виставу і злет відходить зі Станіславова о год. 6. рано точно, а до Стрия приходить о год. 9.44. Замовлених, зглядно заплачених в „Сокільскім Базарі“ білетів з огляду на кошти не розсилає ся. Учасники мають зібрати ся 19. с. м. найпізнійше о год. 5.30 рано на залізні. двірці, де відпоручник „Сокола“ доручать білети. Учасникам, всідуючим до поїзду на стациях межі Станіславовом а Стриям доручать ся білет при поїзді.

— Поминальне богослужене за упокій душі бл. п. Йосифа Ігната відправить ся в середу дня 15. вересня с. р. о год. 8. рано в церкві ОО. Василя при ул. Жовківській.

— Прогулька з Коломиї. Підписаний комітет організує громадну поїздку з Коломиї і околиці на виставу до Стрия дня 19. с. м. Зголошеня охочих приймає найдалше до дня 16. с. м. др. Козакевич в Коломиї. Виїдемо правдоподібно окремим поїздом в ночи з 18. на 19. с. м. о год. 2. Просимо о як найчисленнійшу участь. — За комітет: Др. Козакевич, М. Геник.

— До Русинів з Цішанівщини! Філія „Просвіти“ в Цішанові уряджує дня 23. вересня поїздку на хліборобску виставу до Стрия. Виїзд з залізничної стаяці Любачів слідує того дня о год. 3.29 по полудни а не о год. 4.50 рано, як се передше хибно оповіщено. Хто хотів би взяти в тій поїзді участь, звольте зголосити ся листовно до дня 18. вересня і евентуально надіслати задаток на кошти дороги в квоті 5 К. — Від відділу Філії Тов-а „Просвіта“ в Цішанові.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

(Дальше).

X.

(Переписний листок).

Відень 24/I 1902.

Café Central.

Дорогий Дяньку!

Лист поблучив. Сердечно дякую за карту, подякуй від мене і поклони ся всім, що підписали єї.

Дай Боже вітримати!

I. Сембратович

XI.

Wien, ден 31/I 1902.

Коханий Дяньку!

Спасибі Тобі за Твої заходи. Мені бачиш не ходить о се, щоби була згадка за бесіди Затлера тому, що се мое діло, — але тому, що Поляки хотять се промовчати (або подають фальшиві справозданя), щоби намісник і правлячі круги вічо о тім не дізнались. Тому то повинні перед усім наші часописні мстити про се статі — чому вони радше мєтять довжезні дописи в Сариливки чим таку статю, се справді чудно!..

Цікаво, що „Літ. Н. Вістник“ помістив згадку про статю Франка в справі укр. університету — я написав о мвогд більше статій і мої статі викликали далеко більше враженє — но Вістник про се не згадує.

Мені о се не ходить, але се таки дитинство. Отже я взяв „Вістник“ на бас. Іменно після перших двох бесід про Галичину, в котрих цитував др. Затлер мої статі, звернув ся він прикінці трудня до мене (я його перед тим не знав, і, тепер личю не знаю) випросьбою о бливші поясненя. Я порадив Затлерови щоби поклакував ся не тільки на мене, але і на Франка, бо і Франко писав статі про Галичину. (др. Затлер

сих статей не читав). Отже посол др. Затлер в своїй бесіді дня 14. січня сшмнув і імя Франка, хоч статій його не цитував. Я цікавий, що „Вістник“ зробить тепер з тим фантом. (Варто би, щоб хто з Вас зробив собі „віца“, написав про се Гнатюкови та считав його, що вони думають зробити з сям фантом). — „Руслан“ скоротив Твою статю в такий спосіб, що з того виходить, немов би то Затлер оправдував в своїй бесіді поступки пруского правительства. Між тим річ має ся противно. Князь Радзівіл в своїй бесіді дня 13. січня с. р. сказав, що Русинам в Галичині далеко ліше, як Полякам, що руска мова зовсім рівноправна з польскою так в урядах як і в школах, що шкіль мають Русини більше ніж се відповідає скількості руского населеня ітд. Бесіда др-ри Затлера дня 14. січня с. р. була лише відповідню на сі брехні. Наколиб ти мав час, варто би вислати статю про се до „Буковини“ (Чернівці, ул. Петровича ч. 2), та при кірці статі згадати, що воно кумедно, чому „Діло“ не займає ся такими справами. „Буковина“ помістила би напевно.

Відвиши гдещо більше!

Цілую Тебе щиро сердечно Твій

Роман.

Поклін усім знакомим.

XII.

8/II 1902.

Gruss vom Tivoli und schönen Dank für die äusserst geschmackvollen Kunstkarten, die mir sehr gefallen. Darf ich aber um Ansichtskarten bitten?

Christa.

Дай Боже вітримати! Пиши що. — П. Христина просить о карти з видами Галичини або руські Цілую Тебе сердечно.

Роман

(Дальше буде).

Телеграми

з дня 14. вересня.

Відень. В заступстві цісаря поїде аркім. Франц Фердинанд, шеф генерального штабу Конрад Гецендорф і генеральний інспектор кавалерії Брудерман до Мергентгайм в Вірттембергї на німецькі маневри цісарські.

Відень. Нвійина Wiener Ztg оголошує цісарський патент, яким скликає ся сойми: Дальмації, Галичини, Дол. Австрія, Сольногороду, Стырії, Передарулянії, Істриї і Триесту на 16. вересня.

Інші сойми краєві мають бути скликани на день 21. с. м.

— Накладом о. Евгена Гузара вийшли:

Практичний провідник для науки релігії в школі і в церкві. Друге доповнене виданє. Ціна 4 К, без почт. пер.

Істория католицкої Церкви в короткім нарисі. Ціна 1 К, без почт. пер.

Нарис катехитики і методики з важнійшими розпорядками і плянами. Ціна 1 К, без почт. пересилки.

Набувати можна лиш в книгарні наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причини. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczenie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише тукот і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білінського в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по священниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства в уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці почтової ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890.—

Уділи членські К 262.994.—

Позички уділені К 3.396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракови	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Червоць	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Червоць	—	—	—	6:40	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любін	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамче:

З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Червоць	6:10	9:35	—	—	10:38
Червоць	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любін	6:00	9:05	2:15*	8:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35*
Янова	8:20	10:10	1:37+	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:30G	8:40B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамче:

До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Постійні поїзди печатані товстим друком. —*) Лише в неділі і свята від 10/6 до 18/6. А) Лише в неділі і свята від 1/6 до 21/6. — В) Лише в неділі і свята від 1/6 до 20/6. — Г) Щоденно від 1/6 до 21/6. — З) Лише в неділі.